

การศึกษาลักษณะและการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

นางอัญชลี สารวิเศษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-315-8

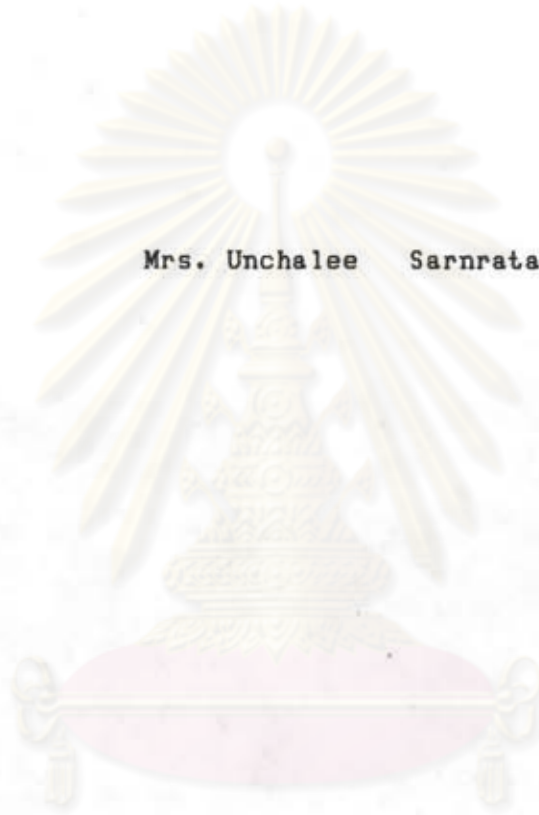
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016877

10.330.401

A STUDY OF HIGH ACHIEVERS' CHARACTERISTICS AND PERFORMANCE

Mrs. Unchalee Sarnratana

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Section of Curriculum and Instruction
Graduate School
Chulalongkorn University**

1990

ISBN 974-577-315-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
สาขาวิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

การศึกษาลักษณะและการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
นางอัญชลี สารรัตนะ
หลักสูตรและการสอน
รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน อ่อนน่วม
อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ บิตยานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เนียรชอบ)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน อ่อนน่วม)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ติเรก ศรีสุโข)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภินา รอดแรงคำ)

อัญชลี สารรัตน์ : การศึกษาลักษณะและการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (A STUDY OF HIGH ACHIEVERS' CHARACTERISTICS AND PERFORMANCE) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร.ดวงเดือน อ่อนน่วม, อ.ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์, 279 หน้า. ISBN 974-577-315-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ลักษณะของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในต้น-
ตัวเด็ก ครอบครัวและโรงเรียน 2) ลักษณะที่สามารถจำแนกผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและผู้มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนต่ำ 3) การปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่มีลักษณะดังนี้คือ เป็นชายและหญิง
ในจำนวนใกล้เคียงกัน มีอายุน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปกติและเป็นบุตรคนแรก ได้รับความ
อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มาจากครอบครัวที่มีบุตร 3 คน ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนที่มีการจัด
กิจกรรมส่งเสริมการเรียน บิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรี

ลักษณะที่สามารถจำแนกผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีทั้งสิ้น 46 ลักษณะ โดยลักษณะที่
มีค่าอำนาจจำแนกสูงมี 14 ลักษณะ ซึ่งลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีในระดับสูงกว่า
กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมี 6 ลักษณะ คือ ระดับสติปัญญา นิัยการเรียนรู้ ชอบคบเพื่อนมี-
ความจริงใจ ระดับการศึกษาของบิดา ไม่ชอบให้มีเสียงรบกวนระหว่างอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน และ
เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมการศึกษาในวันหยุด

การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการเรียนมีดังนี้คือ ไม่ชอบให้มีเสียงรบกวนในขณะที่อ่านหนังสือหรือทำการ-
บ้าน ชอบนั่งทำงานจนเสร็จแล้วจึงลุก ตั้งใจเรียนและทำการบ้านสม่ำเสมอ บทเรียนที่ยากถ้าไม่เข้าใจจะ
ไม่ยอมให้ผ่านไป วางแผนการอ่านหนังสือและทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญขณะอ่านหนังสือ
ชอบคบเพื่อนที่ขี้แฉะ ฉลาดมีไหวพริบ มีความรับผิดชอบ รักความเจริญก้าวหน้า และสนใจเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต *ปิยะ สารรัตน์*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ดวงเดือน อ่อนน่วม*
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์*

UNCHALEE SARNRATTANA : A STUDY OF HIGH ACHIEVERS ' CHARACTERISTICS AND PERFORMANCE. THESIS ADVISERS : ASSO. PROF. DUANDUEN ONNUAM, Ph.D. DR. TAMEENAT PITAYANON, Ph.D. 279pp.

The purposes of this research were to study 1) the characteristics of high achievers concerning themselves, their families and schools 2) the characteristics that could be used to discriminate high and low achievers 3) the performance of high achievers.

The findings were as follows :

The characteristics of the majority high achievers' sample were : male and female in nearly equal number, younger than standard average, more intelligent than normal, first-born, brought up democratically in family that have 3 siblings whose fathers were secondary or university graduate , studied from schools that offer extra activities.

There were 46 characteristics that could discriminate high and low achievers. Among these, 14 had high discriminant power, 6 of which characterize the higher achievers i.e. : mental abilities level, good study habit, preference for sincere friends, father's educational level, dislike of being disturbed while reading or doing homework, amount of holiday time spent on studying.

High achievers' scholastic performance had the following features : disliking disturbance while reading or doing homework, preferring to work until completion, being committed to studying and doing homework, not skipping difficult lessons, planning text reading and making marks or underlining important sentences, preferring friends who were cheerful, clever and wise, responsible, ambitious and interested in learning.

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.....
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน.....
ปีการศึกษา 2532.....

ลายมือชื่อนิติกร *นิติกร*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ดร. อดิสรณ์ อ่อนนุช*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *ดร. ทวี*

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาและความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน อ่อนน่วม และอาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ บิตยานนท์ ผู้ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ความสนใจและกำลังใจ ตลอดจนสละเวลาอันมีค่าแก่ผู้วิจัยตลอดมา

คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร. จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช และ รองศาสตราจารย์ ดร. สุกางค์ จันทวานิช ผู้ซึ่งกรุณาให้พิมพ์หนังสือ ข้อคิดเห็น และข้อวิจารณ์ที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาพิจารณาแบบสอบถามทุกท่าน รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล กรุณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบทดสอบสมรรถภาพทางสมอง รองศาสตราจารย์ ดร. วรธนา ปุรณโชติ อนุญาตให้พิมพ์แบบทดสอบสมรรถภาพทางสมอง ดร. ดวงกนิษฐ์ สุรินทาธิป กรุณาตรวจบทคัดย่อภาษาอังกฤษ อาจารย์วศากรณ์ นุศลผลอำนวย นิสิตปริญญาเอกสาขาการวัดและประเมินผล กรุณาเขียนโปรแกรมเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล อาจารย์ฉลองนร แก้ววชิราภรณ์ และ อาจารย์สุภาณี นงศ์พันธ์ุ์ภักดี ผู้ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ และกลุ่มตัวอย่างที่ได้กรุณาสละเวลาในการทำแบบสอบถามและแบบทดสอบสมรรถภาพทางสมอง โดยเฉพาะกรณีศึกษา บิตามารดา อาจารย์ นี้องและเนียนของกรณีศึกษาทั้ง 9 คน ที่กรุณาสละเวลาเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยอย่างละเอียด

บัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนเงิน 7,450 บาท คุณแม่ ญาติพี่น้อง และ ดร. วิโรจน์ สารรัตนะ ผู้เป็นกำลังใจ ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ

ประโยชน์ คุณค่า หรือกุศลอันจะพึงมีจากผลงานการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บุคคลและสถาบันทั้งที่ได้กล่าวนามมาข้างต้นและที่ไม่ได้กล่าวนามอีกหลายท่านหลายสถาบัน ตลอดจน ค.ณ. วริยา สารรัตนะ บุตรีซึ่งเป็นผู้ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจและตัดสินใจเลือกทำการวิจัยเรื่องนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัญชลี สารรัตนะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	9
ข้อตกลงเบื้องต้น	11
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	11
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	14
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	15
ความหมายของเด็กเก่ง	16
การคัดแยกเด็กเก่ง	19
ทฤษฎี/หลักการเกี่ยวกับเด็กเก่ง	31
ประวัติการศึกษาของเด็กเก่ง	37
ลักษณะและธรรมชาติของเด็กเก่ง	41
ภูมิหลังของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน และการส่งเสริมเด็ก ของผู้ปกครอง	45
แบบการเรียนรู้	56
นิสัยการเรียนรู้	64
ลักษณะของเพื่อนที่คบ	65
การใช้เวลาในแต่ละวัน	67
สภาพแวดล้อมทางโรงเรียนในด้านการจัดหลักสูตรและกิจกรรมพิเศษ .	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลัง สภาพแวดล้อมทางบ้านและการอบรมเลี้ยงดู..	75
	งานวิจัยเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้	78
	งานวิจัยเกี่ยวกับนิสัยการเรียนรู้	86
	งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของเพื่อนที่คบ	88
	งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลา	89
	งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมสำหรับเด็กเก่ง	89
3	วิธีดำเนินการวิจัย	94
	ขั้นตอนที่ 1 : การศึกษาลักษณะผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	96
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	96
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	98
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	106
	การวิเคราะห์ข้อมูล	107
	ขั้นตอนที่ 2 : การศึกษาลักษณะที่สามารถจำแนกผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงและต่ำ	108
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	108
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	108
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	109
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	109
	การวิเคราะห์ข้อมูล	110
	ขั้นตอนที่ 3 : การศึกษารายกรณี	111
	การเลือกกรณีศึกษา	112
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	112
	การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	112
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	117
	ตอนที่ 1 : ลักษณะของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	118
	ด้านตัวเด็ก	118
	ด้านครอบครัว	128
	ด้านโรงเรียน	131

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 : ลักษณะที่สามารถจำแนกผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และต่ำ	133
ตอนที่ 3 : ผลการศึกษากรณีศึกษา	149
กรณีศึกษาที่หนึ่ง	149
กรณีศึกษาที่สอง	155
กรณีศึกษาที่สาม	161
กรณีศึกษาที่สี่	166
กรณีศึกษาที่ห้า	171
กรณีศึกษาที่หก	177
กรณีศึกษาที่เจ็ด	183
กรณีศึกษาที่แปด	189
กรณีศึกษาที่เก้า	194
ผลการศึกษากรณีศึกษา.....	198
การปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	210
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	216
บรรณานุกรม	233
ภาคผนวก	243
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	243
ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และต่ำศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	245
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย	247
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	253
ภาคผนวก จ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	276
ประวัติผู้เขียน	279

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนนิสิตหรือนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ อักษรศาสตร์ และ วิศวกรรมศาสตร์ที่แต่ละมหาวิทยาลัยสามารถรับได้ ในปีการศึกษา 2532 ...	97
2. จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะและมหาวิทยาลัย	98
3. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตามเพศและอายุ	118
4. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับสติปัญญา	118
5. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้	119
6. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับนิสัยการเรียน	121
7. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับลักษณะของเพื่อนสนิทที่คบ	124
8. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ใน 1 วัน	127
9. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตามสถานภาพของบิดามารดา	128
10. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพี่น้องและลำดับการเกิด.	129
11. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตร....	130
12. จำนวนและร้อยละของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง จำแนกตามสภาพการจัดการโรงเรียน ในด้านการจัดหลักสูตรหรือ โปรแกรมพิเศษ การจัดการกิจกรรมส่งเสริมและการจัดชั้นเรียนพิเศษ จาก โรงเรียนทั้งสิ้น 34 โรงเรียน	131
13. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในสมการจำแนกของกลุ่ม ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ	137
14. ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐาน (d) ของตัวแปรในสมการจำแนก ประเภทของกลุ่มผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ	139
15. ค่าสถิติแสดงความมีนัยสำคัญทางสถิติของสมการจำแนกกลุ่ม	140
16. ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ	140

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17. เปรียบเทียบอาชีพบิดาของกลุ่มผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ.....	141
18. เปรียบเทียบอาชีพมารดาของกลุ่มผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ.....	142
19. เปรียบเทียบสถานการณ์การจัดการในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ	143
20. สำนัความสำคัญของตัวแปรในสมการจำแนกกลุ่ม	144

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. วัตถุประสงค์ทางการศึกษาของบลูม.....	34
2. แบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด.....	35
3. มิตินแสดงพฤติกรรมของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูลูกของเชฟเฟอร์ (Schaefer)	50
4. มิตินที่แสดงพฤติกรรมของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูลูกตามแนวคิดของเบกเกอร์ (Becker).....	51
5. แผนภูมิแสดงขั้นตอนการวิจัย.....	95

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

ภาพที่		หน้า
1.	วัตถุประสงค์ทางการศึกษาของบลม.....	34
2.	แบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด.....	35
3.	มิติแสดงพฤติกรรมของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูลูกของเชฟเฟอร์ (Schaefer)	50
4.	มิติที่แสดงพฤติกรรมของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูลูกตามแนวคิดของเบกเกอร์ (Becker).....	51
5.	แผนภูมิแสดงขั้นตอนการวิจัย.....	95

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย